

PSSS - „*POLJOSAVET*” DOO - LOZNICA

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

AGROBILTEN

Broj VIII/2015.

21.08.2015.

tiraž 300 primeraka

Poljoprivredna savetodavna stručna služba grada
Loznica i opština Mali Zvornik, Krupanj i
Ljubovija

SADRŽAJ:

Podsticaji u stočarstvu za kvalitetna priplodna grla Živko Stefanović	3
Potrebe voćnih vrsta za vodom Zlatica Krsmanović.....	4-5
Priprema ovnova za sezonu parenja Gordana Vujaklija.....	5
Čuvanje povrća u trapovima Milica Popadić.....	6-7
Zaštita u avgustu Radmila Čalić	7
Agrotehnika pasulja Dušan Despotović.....	8-9
• Dominantne cene žive stoke -stočne pijace.....	10
• Dominantne cene žitarica i stočne hrane.....	10
• Dominantne cene povrća.....	11
• Dominantne cene voća.....	11

PODSTICAJI U STOČARSTVU ZA KVALITETNA PRIPLODNA GRILA

Uslove i način ostvarivanja prava na podsticaje u stočarstvu za kvalitetne priplodne mlečne krave, kvalitetne priplodne tovne krave, kvalitetne priplodne ovce i koze, kvalitetne priplodne krmače, roditeljske kokoške teškog tipa, roditeljske kokoške lakog tipa, roditeljske ćurke, kvalitetne priplodne matice riba šarana i kvalitetne priplodne matice riba pastrmke, bliže su propisani u Pravilniku o uslovima i načinu ostvarivanja prava na podsticaje u stočarstvu za kvalitetna priplodna grla, koji je objavljen u "Službenom glasniku RS" broj 46/15 od 28.05.2015.godine.

Pravo na ove podsticaje imaju fizička lica- nosioci komercijalnih porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, preduzetnici i pravna lica, koji pored uslova propisanih zakonom kojim se uređuju podsticaji u poljoprivredi i ruralnom razvoju, imaju najmanje:

1. dve kvalitetne priplodne mlečne krave;
2. dve kvalitetne priplodne tovne krave;
3. 10 kvalitetnih priplodnih ovaca;
4. pet kvalitetnih priplodnih koza;
5. tri kvalitetne priplodne krmače

Bez obzira na broj kvalitetnih priplodnih grla, pravo na podsticaje ostvaruje se za:

1. roditeljske kokoške teškog tipa;
2. roditeljske kokoške lakog tipa;
3. roditeljske ćurke;
4. kvalitetne priplodne matice riba šarana i pastrmke

Podsticaji iznose:

1. za kvalitetne priplodne mlečne krave 25.000 dinara po grlu;
2. za kvalitetne priplodne tovne krave 25.000 dinara po grlu;
3. za kvalitetne priplodne ovce i koze 7.000 dinara po grlu;
4. za kvalitetne priplodne krmače 7.000 dinara po grlu;
5. za roditeljske kokoške teškog tipa 60 dinara po grlu;
6. za roditeljske kokoške lakog tipa 100 dinara po grlu;
7. za roditeljske ćurke 300 dinara po grlu;
8. za kvalitetne priplodne matice ribe šarana 500 dinara po grlu;
9. za kvalitetne priplodne matice ribe pastrmke 300 dinara po grlu.

Zahtev za ostvarivanje ovih podsticaja u stočarstvu podnosi se Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine – Upravi za agrarna plaćanja i to:

1. od 1.juna do 15.oktobra tekuće godine za grla koja su u proizvodnji
2. od 1.do 31.januara naredne godine za grla koja su uključena u proizvodnju od 1.oktobra do 31.decembra kalendarske godine

Uz zahtev za ostvarivanje podsticaja podnosi se izvod iz glavne matične evidencije za kvalitetna priplodna grla za koja se podnosi zahtev, overen od strane osnovne, regionalne i glavne odgajivačke organizacije.

Potrebe voćnih vrsta za vodom

Voda je neophodna za obezbeđenje dobrih prinosa i plodova dobrog kvaliteta, voda je sastavni deo različitih tkiva voća a u mnogim slučajevima čini i najveći deo organa. Zbog toga bez dovoljno vode u zemljištu voćke ne mogu dobro uspevati jer svi fiziološki procesi zahtevaju vodu.

Uloga vode u životu voćaka je da omogući usvajanje hranljivih materija iz zemljišta i omogući njihov transport u sve organe, kao i prenošenje različitih organskih jedinjenja u vidu rastvora. Voda je u procesu fotosinteze izvor kiseonika za održavanje turgora lišća i tkiva, regulisanje temperature tkiva i organa voćaka. U životu voćaka potrebne su naročito velike količine vode za razvoj i rast biljaka, održavanje i kvalitet plodova i njihovu krupnoću.

Potrebe voćaka su različite ne samo po vrstama i sortama već i po njihovoj starosti i rodnosti i zavisi i od fenofaze vegetacije. Mladi zasadi voća imaju veće potrebe za vodom. Zasadi u punom rodu takođe i zasadi koji su u fazi intenzivnog porasta imaju veću potrebu za vodom. Vlaga se obezbeđuje uglavnom padavinama, i na malim površinama sistemom za navodnjavanje. Pri nedostatku vlage voćke će zaostajati u porastu, često zakržljaju i češće stradaju od bolesti i štetočina, plodovi masovno opadaju u toku svog razvoja počev od najranijih faza razvoja do sazrevanja, cvetni pupoljci se u manjoj meri obrazuju, porast letorasta je slabiji, razvoj korena je slabiji. Nedostatak vode u zemljištu najuočljiviji je na listovima koji počinju da venu. Suv vazduh takođe nepovoljno utiče na voćke i može naneti velike štete kako u fazi oprašivanja i oplodnje tako i u fazi razvoja plodova. Pri izraženoj suši i visokim temperaturama dolazi do masovnog opadanja plodova jer se često dešava da biljka iz plodova povlači vodu te je u vrelim danima osim zalivanja neophodno primeniti i orošavanje. Poslednjih godina podizanje savremenih zasada po najnovijim tehnologijama podrazumeva zasad sa sistemom za navodnjavanje. Nedostatak sistema za navodnjavanje u zasadima predstavlja danas veliki rizik za određenu intenzivnu proizvodnju. Svedoci smo da se klima dosta promenila i da na području čitave Srbije, naravno i šire, a posebno i na području Loznice imamo pojavu ekstremnih temperatura pa samim tim i suše kao i pojavu ekstremnih padavina. Ovakve klimatske promene nanose velike štete proizvođačima i ometaju postizanje visokih prinosa i dobijanje kvalitetnih plodova. Rešenje je u nabavci opreme za navodnjavanje i instalisanju sistema za navodnjavanje „kap po kap“. Kao što savremena proizvodnja jagode podrazumeva u startu unistalisanje sistema za navodnjavanje tako bi u plan za podizanje voćnih zasada trebalo obavezno ukalkulisati i nabavku ove opreme. Zsigurno to povećava investiciju u podizanje zasada, međutim bez navodnjavanja rizik i posledice suše su daleko veći jer se neradi samo o godišnjoj proizvodnji već i o uništavanju kompletnih zasada.

Bez obzira što se poslednjih godina mnogi voćni zasadi podižu sa sistemom za navodnjavanje, u Srbiji stepen razvoja navodnjavanja nezadovoljava potrebe stabilne i efikasne poljoprivredne proizvodnje. Razlog tome između ostalog je sigurno i to što pojedine godine (kao 2014.) potiskuje ovu potrebu u drugi plan, kao i nesigurnost tržišta i nezagarantovane cene proizvoda tako da mali broj proizvođača ulaže sredstva u ovu veoma značajnu agrotehničku meru. Naša zemlja daleko zaostaje za svim susednim zemljama po procentu navodnjavanih

površina i nalazimo se na samom dnu u Evropi iako imamo veoma povoljne uslove za navodnjavanje u mnogim područjima Srbije.

Navodnjavanje se danas posmatra ne samo kao mera u proizvodnom procesu koja treba da dopuni nedovoljnu količinu padavina na određenom području, već kao veoma bitan faktor za iskorišćavanje agroekoloških uslova i postizanje redovnih, većih i kvalitetnijih prinosa.

**Gordana Vujaklija,
dipl. ing. stočarstva**

PRIPREMA OVNOVA ZA SEZONU PARENJA

Za uspešnu oplodnju ovaca potrebno je ispuniti čitav niz neophodnih mera. Sadašnje stanje na terenu kada je u pitanju izbor i kvalitet priplodnog materijala kreće se od veoma lošeg izbora ovnova, do veoma dobrog. Razlog treba tražiti u tvrdoglavosti odgajivača kojima je ipak presudna cena a ne kvalitet, kao i popustljivost selekcionera koji pri smotrana sva grla ocenjuju pozitivno. U takvoj situaciji nam neće napredovati stada onim tempom kojim bi mogla prema genetskim predispozicijama. **Dobar i kvalitetan ovan je pola izvršenog selekcijskog posla** a ostali deo odnosi se na pripremu za oplodavanje.

Izbor ovnova za priplod ima veliki uticaj na profitabilnost farme ne samo zbog velike oplodne sposobnosti, već i zbog genetskog uticaja na kvalitet potomaka. Pre pripreme ovnova treba odrediti veličinu stada i odlučiti koliko je ovnova potrebno i koja je rasa odgovarajuća za postavljene ciljeve. Ovan može da se pari sa 3-4 ovce dnevno bez nekog velikog opterećenja. Preporuka kod slobodnog držanja ovaca je 1:35 do 1:50, ali u velikim stadima procenat ovnova u odnosu na broj ovaca je često veći. Ipak, kada ovce spontano manifestuju polni žar neophodna su 3 ovna na 100 ovaca. Kod izvođenja sinhronizovanog estrusa je više ovaca dnevno u estrusu i tada se planira 1 ovan na 10 sinhronizovanih ovaca.

Ishrana i držanje ovnova kako u pogledu količine tako i kvaliteta predstavlja jedan od osnovnih faktora dobre reproduktivne sposobnosti ovna. Pravilnom ishranom postiže se dobra telesna kondicija, dobro zdravstveno stanje ovna i sposobnost produkcije dovoljne količine sperme visokog kvaliteta. To se može postići ako se sa adekvatnom ishranom počne minimalno dva meseca pred sezonu parenja. Pre sezone parenja ovnove treba držati na dovoljnoj udaljenosti od ovaca tako da ovce nisu u mogućnosti da ih vide, čuju nanjuše njihov miris. Volja da se oplodi ovca, veoma varira među ovnovima i može imati veliki uticaj na ovčarsku proizvodnju pogotovo kada u pripustu na gazdinstvu postoji samo jedan mužjak. Libido je ovnova želja da se pari i regulisana je oslobađanjem testosterona, koga proizvode ćelije u testisima. Neki ovnovi pokazuju libido gotovo kontinuirano kada uđu u pubertet. Primećeno je opadanje libida tokom sezone kada nema parenja. Neuhranjeni i ugojeni ovnovi obično imaju smanjen libido. Ovnova želja za parenjem može se takođe smanjiti sa starošću i u zavisnosti od stanja zdravlja, u slučaju neke bolesti, kao što je artritis. Treba imati u vidu da neki ovnovi imaju i nasleđeni slab libido. Takođe je veoma značajno da su oba testisa potpuno spuštena u skrotum. Pojava kada se jedan ili oba testisa ne nalaze spuštena u skrotumu naziva se kriporhizam ili retencija testisa. Ova osobina je visoko nasledna.

Biološki potencijal ovce je da se jagnji u šestomesečnom intervalu, pod uslovom da se izbegne pojava dugog sezonskog anestrusa. Zbog toga je veoma važno da ovnovi budu uvek spremni i u neophodnoj kondiciji. Poznavanje karakteristika polnog ponašanja ovnova ,

genetskog potencijala, fizičke kondicije, dobrom kvalitetu hrane i odgovarajućih smeštajnih uslova doprinose da se postignu i ispolje željene reproduktivne performanse.

Milica Popadić,
dipl. ing. ratarstva i povrtarstva

ČUVANJE POVRĆA U TRAPOVIMA

Čuvanje povrća u ukopanim i nadzemnim trapovima se često koristi u domaćinstvima jer ne zahteva veća ulaganja u građevinski materijal. Čuvanje je moguće u blizini njive, što smanjuje troškove transporta. U trapovima se čuva korenasto-krtolasto povrće i kupusnjače.

Trapove treba podizati na terenu gde nema opasnosti od površinskih i podzemnih voda (nivo podzemne vode treba da je najmanje 30 cm niži od dna trapa). Zemljište treba da je suvo, ocedno, sa blagim nagibom, pogodnim za oticanje vode.

Ukopani trapovi predstavljaju udubljenje u vidu kanala u koje se stavlja povrće na čuvanje. Temperatura u trapu je pod direktnim uticajem temperature zemljišta. Postepeno hlađenje zimi, odnosno zagrevanje zemljišta u proleće, prenosi se sporo na povrće u trapu. Zato se ono sporije hladi u jesen, ali i sporije zagreva u proleće što omogućuje duži period čuvanja..

Nadzemni trap je posebna vrsta trapa u kome je povrće složeno na površini zemlje ili ređe sa jednim ukopanim delom u obliku kanala (oko 1/3 visine celog trapa). Na poprečnom preseku trap može imati oblik trougla ili trapeza. U nadzemnom trapu povrće je pod većim uticajem spoljne sredine, posebno vetra, što zahteva bolju zaštitu trapa.

Od veličine trapa zavise toplotni uslovi odnosno mogućnosti čuvanja povrća. Veličina trapa je uslovljena vrstom povrća koja se čuva, njegovom namenom i uslovima spoljne sredine. Tako za kupus i šargarepu trap može biti plići nego za cveklu i krompir, jer njihovi plodovi bolje podnose višu temperaturu. Ukoliko se pravi veći broj trapova treba ostaviti staze između trapova da bi se olakšao prilaz. Trapovi se po dužoj strani postavljaju u pravcu nagiba terena što omogućuje oticanje vode. Na ravnom terenu trapovi se postavljaju u pravcu najčešćih vetrova kako bi se sprečilo brzo hlađenje. Oko trapa se kopa kanal za oticanje suvišne vode.

Trapovi se kopaju nekoliko dana pre stavljanja povrća na čuvanje. Ukopani trapovi na lakšim tipovima zemljišta imaju kose stranice (uži su pri dnu) što sprečava neželjeno odronjavanje zemljišta. Zemljište na koje se postavlja ili kopa trap treba da je očišćeno od biljnih otpadaka (poželjna je dezinfekcija zemljišta sa oko 500 g/m² gašenog ili negašenog kreča), posle čega se zemljište poore i izravna.

U trap se stavlja zdravo, neoštećeno povrće i to rastresito ili se slaže u redove sa ili bez preslojavanja peskom. Sloj peska (1-2 cm) štiti pojedine redove od nepoželjnog zagrevanja i od oboljenja. Da bi se održala potrebna temperatura i vlaga u trap se stavlja ventilacioni kanal, sem kod trapova širine 1 m. On je potreban kada se povrće čuva pri višim temperaturama. Kod ukopanih trapova, duž trapa kopa se kanal širine i dubine oko 20 cm, koji se prekriva rešetkasto poređanim letvama, kukuruzovinom ili nekim sličnim materijalom.

Utrapljeno povrće se pokriva zemljom, slamom, strugotinom ili nekim drugim materijalom, koji je dobar izolator. Najčešće se trap s jeseni pokriva slojem zemlje ili peska (10-30cm) a sa sniženjem spoljne temperature prekriva se slojem slame (20-30cm) i zemlje (10-15cm). Debljina sloja pri osnovi trapa je 10-15cm veća nego na grebenu. Konačno pokrivanje trapa obavlja se kada temperatura u trapu padne na oko 5°C. Debljina sloja sa kojim

se pokriva trap zavisi i od vrste povrća koje se čuva: za korenasto povrće u osnovi 75-150 cm, na grebenu 40-100 cm, a za kupus u osnovi 50-100 cm i na grebenu 30-75 cm.

Tokom čuvanja u trapovima, povrće se mora redovno kontrolisati. U početku čuvanja temperatura se meri svaki dan, a kada ona postane konstantna, kontrola je reda, svakih 7-10 dana. Kada temperatura povrća u trapu padne na 2-3°C a spoljna na oko -5°C, zatvaraju se ventilacioni otvori. Ako se temperatura u trapu poveća iznad normale, moraju se otvoriti ventilacioni otvori u toku 1-2 sata, zavisno od spoljne temperature. Temperatura se meri u sredini trapa i pri čuvanju krompira i korenastog povrća temperatura treba da iznosi 2-3°C a kupusa od 0-1°C. Viša temperatura u trapu ukazuje na mogućnost pojave bolesti, truljenja ili prorastanja povrća i tada se trap mora otvoriti i povrće izvaditi.

U toku čuvanja pored temperature treba kontrolisati pokrivanje trapa, održavati formirane grebene i stranice jer od toga zavise efekti ovog posla.

Radmila Čalić,
dipl. ing. zaštite bilja

ZAŠTITA U AVGUSTU

Početak avgusta pojedina područja naše opštine zahvatio je grad sa olujnim vetrom različitog intenziteta, nanoseći velike štete na gajenim kulturama. Da bi se štete ublažile preporuka stručne službe je da se oštećena mesta eliminišu (mehaničkim odstranjivanjem) i istretiraju bakarnim preparatima, kao što su: Funguran, Bakarni oksihlorid, Neoram i sl. Pored tretiranja bakarnim preparatima preporučljiva je i prihrana preko lista. Prihrana se treba obaviti preko lista Murtonikom Slavolom, Fertikareom, Vuksalomili i sl.

Jabuka i kruška - Tokom avgusta jabuka se štiti od pepelnice i čađave krastavosti ploda, štetočinuključujući i grinju. Za peplnicu koristiti sledeće preparate: Topas, Systhan, Sabitane, Saprol, a za čađavu krastavost koristiti Ditan, Mankogal.

Navedenim preparatima treba dodati i insekticid radi suzbijanja jabukinog smotavca: Topas, Actelic, Cimogal. Potrebno je obratiti pažnju i na prisustvo crvene voćne grinje, koja se suzbija akaricidima: Demitan, Nisorun, Omite

Kod kruške posebno obratiti pažnju na pojavu medne rose, što je siguran znak da je štetočina prisutna.

Malina - Posle berbe iseći lastare i izneti ih. Rodnice preventivno isprskati bakarnim preparatima. Ukoliko je na malini prisutna didimela dobro je lastare istretirati sa Qvadrison dva puta za deset dana, a posle nastaviti zaštitu preventivno bakarnim preparatima. Uz to treba dodati neki od sistemskih insekticida: Mospilan, Topas, Actelic, Fosfamid 40, Etiol. Ako je prisutna grinja koristiti Demitan, Nisorun, Apolo, Omite.

Višnja - Posle berbe treba obavezno izvršiti tretiranje fungicidima da bi se sprečila pojava pegavosti lišća koje može uzrokovati preranu defolijaciju (opadanje lišća). Za prskanje koristiti Benomil, Dithane, Mankogal, uz dodatak sistemskog insekticida.

Šljiva - Potrebno je isprskati insekticidom protiv smotavca šljive: Mospilan, Tonus, Aktara (insekticid sa kraćom karencom). Uz to je potrebno odraditi i prskanje protiv lisne rđe: Mankogal, Ditan, Folpan. Naročito obratiti pažnju na šljivinu grinju (preparati: Omite, Apolo, Demitan, Tionex).

Vinova loza - Zaštita protiv plamenjače i pepelnice. Istovremeno suzbijati dve bolesti. Uz rastvor fungicida koji suzbija plamenjaču dodaju se i fungicidi koji sprečavaju peplnicu. To su Ridomil MZ, Qvadrison, Elevation, Ditan i preparati na bazi bakra i sumpora. Treba obratiti pažnju na trulež. Za to koristiti Ronilan, Switch, Sumilex. Po potrebi dodati insekticide protiv groždevog moljca: Mospilan, Tonus.

Povrće – paradajz, paprika – Protiv plamenjače preventivno prskati svakih deset dana bakarnim preparatima. Ukoliko se pojave simptomi plamenjače koristiti Ridomil ili Qvadril, Elevation, Curzate. Prskanje obaviti 2 puta u 10 dana a potom se može opet preći na preparate na bazi bakra ili druge preventivne preparate kao što su Cineb, Mankogal i dr.

Korovi – Korove na nepoljoprivrednim površinama kao što su seoski putevi, međe, žarišta oko ograda, strnine treba prskati. Vreme prskanja je do cvetanja korova, ili veličine oko 50 cm. Treba naglasiti da je ambrozija prioritarna, kao i sirak i da je vreme za njihovo suzbijanje. Preparati za suzbijanje su na bazi Glifosata.

Dušan Despotović,
dipl. ing. ratarstva i povrtarstva

AGROTEHNIKA PASULJA

Pasulj je jednogodišnja biljka iz porodice mahunarki, velike hranljive vrednosti. Najpoznatija je i najrasprostranjenija mahunarka u celom svetu i kao povrtarska kultura ubraja se u grupu zrnastih mahunarki. Vegetacija mu je 70-90 dana.

Značaj pasulja

Pasulj spada u grupu leguminoznih biljaka na čijem korenu u kvržicama žive bakterije azotofiksatori. Bakterije koje žive u simbiozi sa pasuljem mogu da koriste atmosferski azot koji se troši za potrebe rasta i razvića biljaka. Godišnje u zemljištu ovako stvorenog azota može ostati i preko 150 kg/ha.

Uslovi uspevanja

Pasulj ne podnosi gajenje u monokulturi. Najbolji predusevi su mu, strna žita i okopavine, a sam je odličan za većinu useva koji se gaje posle njega.

Najbolje rezultate daje na rastresitim, plodnim i humusnim zemljištima. Ne treba ga gajiti na teškim, zbijenim i kiselim zemljištima sa visokim nivoom podzemne vode. Osetljiv je na rezidualno dejstvo Triazinskih preparata, pa ni zemljišta na kojima su oni korišteni, ne treba koristiti za gajenje pasulja.

Pasulj ima velike potrebe za toplotom. Minimalna temperatura za klijanje je od 8-10 °C. Niske temperature već od - 0,5°C do 10°C uništavaju usev. Visoke temperature zajedno sa niskom relativnom vlažnošću vazduha utiču na opadanje cvetova (abortivnost), pri čemu mahune ostaju šturu, odlično reaguje na navodnjavanje

Obrada zemljišta

Obrada zemljišta zavisi od preduseva. Ako pasulju prethodi strno žito, strnište treba tretirati herbicidima, kako bi se smanjila zakorovljenost naredne godine. Nakon toga, vrši se zaoravanje strništa. Pasulj odlično reaguje na dublje oranje (30-35cm). U proleće se vrši zatvaranje brazde i predsetvena priprema. Predsetvenu pripremu najbolje je uraditi setvospremačem.

Đubrenje

Zbog toga što je leguminozna biljka, za đubrenje treba koristiti formulacije sa manje azota. Formulacija namenjena leguminozama je 10:30:20 ili 8:16:24.

1. 300-500kg/ha NPK (10:30:20) predsetveno + 100-150kg/ha KAN-a u fazi 3-4 stalna lista;
2. pred osnovnu obradu celokupna P i K đubriva, predsetveno celokupan N.

Ukoliko koristimo NPK (15:15:15), njegova orjentaciona doza je oko 500kg/ha uz dodatak prihranjivanjem 100kg/ha KAN-a, takođe sa kultiviranjem u fazi 3-4 stalna lista. Za prinos od 2 t/ha usev pasulja utroši oko 60 kg N, 80 kg P₂O₅, 90 kg K₂O.

Način gajenja

Pasulj se može uzgajati kao čist ili združen usev. Najbolje ga je gajiti kao čist usev, jer tada ceo proces proizvodnje može biti mehanizovan. Gaje se sorte i populacije niskog rasta (čučavci). Združen usev pasulja i kukuruza zasniva se setvom kukuruza i pasulja u naizmeničnim redovima ili setvom kukuruza i pasulja u isti red. Posebno treba imati u vidu da se kukuruz ne sme posejati gusto. Pri ovakvom načinu gajenja utroši se do 50 kg/ha semena pasulja. Ovako se osim visokih, lozastih mogu gajiti i niske sorte pasulja. Nedostaci združenog useva najčešće je smanjen prinos oba useva, velik utrošak radne snage (ručna berba).

Setva

Pre setve, poželjno je seme tretirati sa kulturom bakterija Rh. phaseoli. To je tzv. inokulacija semena. Postupak je isti kao kod soje.

Vreme setve zavisi od mesta proizvodnje i sorte. Kada se srednje dnevne o temperature vazduha ustale iznad 15 °C, a setveni sloj zemljišta dostigne temperaturu od oko 10 °C stekli su se uslovi za setvu pasulja. Sorte sa krupnijim semenom seju se kasnije. U našim uslovima setvu treba obaviti u drugoj ili trećoj dekadi aprila.

Dubina setve zavisi prvenstveno od krupnoće semena, vremena setve, tipa zemljišta i njegove vlažnosti. Optimalna dubina je od 3 do 5cm. Setva može biti mašinska ili ručna, u redove. Niske sorte (čučavci) koje imaju sitno seme seju se mašinski najčešće na 50x5cm, a krupnozrni na 50x7cm. Količina semena po hektaru za pasulje sitnog i srednje krupnog semena se kreće od 80 do 110kg/ha, a krupnosemenog 100-140 kg/ha. Odgovarajuća gustina biljaka daje šansu za dobar i stabilan prinos.

Nega useva

Kultiviranje kojim se razbija pokorica i uništavaju korovi se vrši desetak dana posle nicanja. U toj fazi biljke su elastičnije i manje se lome. Po potrebi izvode se 2-3 kultiviranja. Drugo kultiviranje kombinuje se sa prihranjivanjem (100-150kg/ha KAN-a). Pre početka cvetanja mora biti obavljena poslednja međuredna obrada.

Navodnjavanje je potrebno posebno u sušnim godinama. U periodu cvetanja i nalivanja zrna nastaju najveće štete usled nedostatka vode u zemljištu. Potrebe za vodom mogu nastati i odmah posle setve ukoliko je ona obavljena u jako suvo zemljište. Sprovedenjem ove mere mogu se povećati prinosi i do jedne tone po hektaru, što opravdava sredstva uložena u navodnjavanje. Orošavanje useva u fazi cvetanja i obrazovanja mahuna sa oko 5 mm vode po hektaru pozitivno utiče na povećanje prinosa.

Postavljanje oslonca za gajenje visokih, lozastih sorti obično se vrši neposredno posle nicanja biljaka. Zaštita od bolesti i štetočina u toku vegetacije se obavlja najčešće preventivno uz konsultaciju sa stručnim licem.

Berba

Niske sorte pasulja, gajene u čistom usevu ubiraju se kada su im sve mahune zrele. Biljka je ostala obično bez lista i sadržaj vlage u zrnju je do 18%. Berba se obavlja u jutarnjim časovima, kada je osipanje najmanje. Visoke sorte pasulja, prilikom berbe, uvek na vrhovima imaju nedozrelih mahuna. Posle košenja ili cupanja takvih sorata, obavezno se u trajanju i do desetak dana ostavlja biljna masa na dosušivanje i dozrevanje. To se obavlja najčešće na promajnim mestima zaklonjenim od kiše. U ravničarskom delu naše zemlje pasulj stiže za berbu krajem jula i početkom avgusta.

Berba može biti mehanizovana i ručna. Mehanizovana berba može biti jednofazna sa kombajnom i dvofazna, podrezivanje biljne mase i sakupljanje u otkose i druga faza vršidba specijalnim vršalicama ili adaptiranim žitnim kombajnama.

Ručna berba se izvodi čupanjem biljaka sa njive ručno, i izdvajanje zrna iz mahuna najčešće "mlaćenjem".

Mogu se koristiti i različite kombinacije ručnog i mašinskog rada. Primenjuje se onaj način koji nam je pristupačan i koji je prilagođen obimu proizvodnje.

Dominantne cene žive stoke na pijacama u Srbiji za jul 2015. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija										Vojvodina						
			Beograd Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Pirot	Požarevac	Smederevo Osipaonica	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovića	Subotica
Bikovi	>500kg	HF																	220
Bikovi	>500kg	SM			220														250
Oviske	sve težine	sve rase	180		150	140													130
Jagnjad	sve težine	sve rase	230	240	200	200	270	290		240	230	280	250	290	300	300			260
Jarad	sve težine	sve rase	220		170	150	230	200			200	200	210		250	250			200
Junad	<=300kg	HF																	210
Junad	<=300kg	SM	240																250
Junad	350-480kg	sve rase						220	220										220
Junad	>480kg	sve rase	200		200			220						220		210			210
Koze	sve težine	sve rase	120		120		130	120				130							100
Krave za klanje	sve težine	HF																140	130
Krave za klanje	sve težine	SM				140			150	150		150						150	170
Krmače za klanje	>130kg	sve rase	120	150	120	100	115						130					120	120
Ovca	sve težine	sve rase	150	110	120	110	140	130		120	150	150		120	120				100
Prasad	16-25kg	sve rase	200	180	160	160	220	200	280	200	200	180	240	220	250	230	200		200
Prasad	<=15kg	sve rase	220	180	190		240	200	280	240	220	180	240		230	260			220
Telad	80-160kg	HF	360																400
Telad	80-160kg	SM	450		400	430			360	330		390							530
Tovljenici	80-120kg	sve rase		140	160	150	150	160		140	160		160	160	160	150	160		175
Tovljenici	>120kg	sve rase	140	130	130	120		130		120	140		150	140		140	155		160
Šilježad	sve težine	sve rase	180		160					200	180								130

Dominantne cene žitarica i stočne hrane u Srbiji za jul 2015. godine

Proizvod	Jedinica mere	Mesto prodaje	Centralna Srbija										Vojvodina						
			Beograd Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Pirot	Požarevac	Smederevo Osipaonica	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovića	Subotica
Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	đžak 50kg	Pijaca	18	22		21	17	20		16		22.5			16	14	17		
Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rimfuz	Pijaca										20					12.6		16
Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	đžak 50kg	Pijaca					17			16							14.6		
Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Pijaca					19			15		15			14	15.5			
Pšenica	đžak 50kg	Pijaca	20	25		25	25	20				30			20	22	20		
Stočni ječam	đžak 50kg	Pijaca	20	25		27	27	21				30			21	17.7	20		
Stočno brašno	đžak 33kg	Pijaca	18				18					20							16
Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rimfuz	Silos						16							16				15
Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rimfuz	Silos												16					16.5
Pšenica (novi rod)	rimfuz	Silos	19.9					18											16
Pšenica	rimfuz	Silos	19.8					18							18				
Stočni ječam	rimfuz	Silos																	16
Stočno brašno	đžak 33kg	Silos					16												15
Lucerkino brašno (min 15% proteina)	đžak 25kg	Maloprodaja		50												18			
Sojina saćma (44% proteina)	đžak 33kg	Maloprodaja	75	78	66	61	90		86	80	72			82		63	66		
Stočno brašno	đžak 33kg	Maloprodaja			19.7		17		21	23			21						15
Suncokretova saćma (33% proteina)	đžak 33kg	Maloprodaja	36	45	36	34	35		39	40			36			21.5	34		
Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Gazdinstvo		18			19		20	15			16		14				

Dominantne cene voća - zelene pijace u Srbiji za jul 2015. godine

Jedinica mere (din/kg)	CENTRALNA SRBIJA												VOJVODINA							
	Beograd Kalenic	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	NIŠ	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	
Banana (Banana)	150	140	130	130	150	120	120	140	150	130	130	120	140	150	130	130	150			
Breskva (Peach)	70	60	50	80	60	60	50	70	50	30	80	45	60	80	80	60	70	50	30	
Jabuka-Ajdared (Apple Idared)	150	140	80		150	130	120	130						150			130			
Jabuka-G. Smit (Apple- G.Smith)	150	140		140	150		130	130					130	150						
Kajsija (Apricot)	120	170		130	90	150	140	150	200	120	150	100	150	150	150		120	120	150	
Kruška (Pear)	100	150	50	100	100	70	90	100	120	70	100	120	80	100	150		70	110		
Kupina (Blackberry)	400	300	400	300		150	180	180	300	180	250	180	280	400	300			400	200	
Limun (Lemon)	300	300		300	300	250	260	280	280	230	300	230	250	300	300	250		250		
Malina (Raspberry)	400	360	200	320	180	300	240	300	400	230	200	280	280	400	350		330	450	350	
Nektarina (Nectarine)	70	60	50	80	60	70	50	100	80	50	70	50	70	80	80	50	80	50	40	
Orah (Walnut)	1300	1300	1500		1300	1400	1200	1400	1200	1300	1300	1100	1200	1200	1200	1200	1200	1000		
Pomorandža (Orange)	150	140		140	130	150	150	150	180			110		170	180			150		
Višnja (Cherry)	100	100	80	150	150	120		120		80	120		100	100	120		160	100		
Šjive (Plum)	60	50		30	100	50	40	80	70	40	100	35	50	60	50		70	60	50	

Dominantne cene povrća - zelene pijace u Srbiji za jul 2015. godine

Jedinica mere (din/kg)	CENTRALNA SRBIJA												VOJVODINA							
	Beograd Kalenic	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	NIŠ	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	
Boranija-žuta (String beans-yellow)	150	150		90		150	60	80	120	80		50	100	120	100	70	100	100	80	
Brokoli (Broccoli)	200	200	300		200	120		220	120		200		160	200	200		160	120	150	
Dinja (Melon)	60	60		40	60	40	50	60	70	70	50	50	60	50	50	40	60	40	50	
Karfiol (Cauliflower)	120	100			150	120	100	200	100	70		100	140	100	120		120	70	70	
Krastavac-salatar (Cucumber for salad)	50	50		30	30	25	30	30	30	30	30	30		50	50		20	30	30	
Krompir (Potato)	80	70	50		60	50	40	50	50	40	40	50	40	60	60		50	30	25	
Kupus-(Cabbage)	40	40	20	15	30	20	20	20	20	20	30	20	40	40	30		20	25	30	
Lubenica (Watermelon)	30	30	20	20	30	20	25	30	20	20	20	20	30	30	25	25	40	25	20	
Luk-beli (Garlic)	400	400	400	230		200	300	400	280	200	400	300	250	350	300	200	300	200	150	
Luk-omi (Onion)	70	60	50	35	60	50	50	50	50	60	40	50	45	60	60	40	50	30	40	
Paprika-babura (Pepper Babura)	80	80	80	100	80	50			60	60	70		90	80	80	90	70	90	50	
Paprika-šilja (Pepper-Šilja)	100	100	80	80	80	60	70	80	70	70	60	60	150		100		100	90	70	
Paradajz (Tomato)	60	80	80	40	60	50	50	40	70	60	50	30	100	50	50	50	60	70	40	
Pasulj-beli (Beans white)	380	350	320	200	300	300	270	350	280	280	250	280	380		350	350	280		250	
Patlidan (Eggplant)	80	100	200		150		100		150				200	100	100	100	70	120	50	
Spanać (Spinach)	200	200					100						120	180	120			100		
Tikvice (Zucchini)	50	40	30	30	40	20	20	40	50	20	50	40	35	40	40	40	20	25	20	
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	50	50	20			50	50				30			50	50	30		30	60	
Šargarepa (Carrot)	80	80	60	50	60	70	60	80	80	70	70	60	60	80	100	50	100	50	40	

A G R O P O N U D A
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE
Poštovani poljoprivredni proizvođači posetite stranicu <http://www.agroponuda.com/> ili
nam se obratite ako želite nešto da oglasite da prodajete ili kupujete.

PSSS - „POLJOSAVET” DOO - LOZNICA
015/883-760 883- 546 WWW.ZZPLO.COM

PSSS - „*POLJOSAVET*” DOO - LOZNICA

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

AGROBILTEN

Broj VIII/2015.

21.08.2015.

tiraž 300 primeraka

Poljoprivredna savetodavna stručna služba grada
Loznica i opština Mali Zvornik, Krupanj i
Ljubovija

SADRŽAJ:

Podsticaji u stočarstvu za kvalitetna priplodna grla Živko Stefanović	3
Potrebe voćnih vrsta za vodom Zlatica Krsmanović.....	4-5
Priprema ovnova za sezonu parenja Gordana Vujaklija.....	5
Čuvanje povrća u trapovima Milica Popadić.....	6-7
Zaštita u avgustu Radmila Čalić	7
Agrotehnika pasulja Dušan Despotović.....	8-9
• Dominantne cene žive stoke -stočne pijace.....	10
• Dominantne cene žitarica i stočne hrane.....	10
• Dominantne cene povrća.....	11
• Dominantne cene voća.....	11

PODSTICAJI U STOČARSTVU ZA KVALITETNA PRIPLODNA GRILA

Uslove i način ostvarivanja prava na podsticaje u stočarstvu za kvalitetne priplodne mlečne krave, kvalitetne priplodne tovne krave, kvalitetne priplodne ovce i koze, kvalitetne priplodne krmače, roditeljske kokoške teškog tipa, roditeljske kokoške lakog tipa, roditeljske ćurke, kvalitetne priplodne matice riba šarana i kvalitetne priplodne matice riba pastrmke, bliže su propisani u Pravilniku o uslovima i načinu ostvarivanja prava na podsticaje u stočarstvu za kvalitetna priplodna grla, koji je objavljen u "Službenom glasniku RS" broj 46/15 od 28.05.2015.godine.

Pravo na ove podsticaje imaju fizička lica- nosioci komercijalnih porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, preduzetnici i pravna lica, koji pored uslova propisanih zakonom kojim se uređuju podsticaji u poljoprivredi i ruralnom razvoju, imaju najmanje:

1. dve kvalitetne priplodne mlečne krave;
2. dve kvalitetne priplodne tovne krave;
3. 10 kvalitetnih priplodnih ovaca;
4. pet kvalitetnih priplodnih koza;
5. tri kvalitetne priplodne krmače

Bez obzira na broj kvalitetnih priplodnih grla, pravo na podsticaje ostvaruje se za:

1. roditeljske kokoške teškog tipa;
2. roditeljske kokoške lakog tipa;
3. roditeljske ćurke;
4. kvalitetne priplodne matice riba šarana i pastrmke

Podsticaji iznose:

1. za kvalitetne priplodne mlečne krave 25.000 dinara po grlu;
2. za kvalitetne priplodne tovne krave 25.000 dinara po grlu;
3. za kvalitetne priplodne ovce i koze 7.000 dinara po grlu;
4. za kvalitetne priplodne krmače 7.000 dinara po grlu;
5. za roditeljske kokoške teškog tipa 60 dinara po grlu;
6. za roditeljske kokoške lakog tipa 100 dinara po grlu;
7. za roditeljske ćurke 300 dinara po grlu;
8. za kvalitetne priplodne matice ribe šarana 500 dinara po grlu;
9. za kvalitetne priplodne matice ribe pastrmke 300 dinara po grlu.

Zahtev za ostvarivanje ovih podsticaja u stočarstvu podnosi se Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine – Upravi za agrarna plaćanja i to:

1. od 1.juna do 15.oktobra tekuće godine za grla koja su u proizvodnji
2. od 1.do 31.januara naredne godine za grla koja su uključena u proizvodnju od 1.oktobra do 31.decembra kalendarske godine

Uz zahtev za ostvarivanje podsticaja podnosi se izvod iz glavne matične evidencije za kvalitetna priplodna grla za koja se podnosi zahtev, overen od strane osnovne, regionalne i glavne odgajivačke organizacije.

Potrebe voćnih vrsta za vodom

Voda je neophodna za obezbeđenje dobrih prinosa i plodova dobrog kvaliteta, voda je sastavni deo različitih tkiva voća a u mnogim slučajevima čini i najveći deo organa. Zbog toga bez dovoljno vode u zemljištu voćke ne mogu dobro uspevati jer svi fiziološki procesi zahtevaju vodu.

Uloga vode u životu voćaka je da omogući usvajanje hranljivih materija iz zemljišta i omogući njihov transport u sve organe, kao i prenošenje različitih organskih jedinjenja u vidu rastvora. Voda je u procesu fotosinteze izvor kiseonika za održavanje turgora lišća i tkiva, regulisanje temperature tkiva i organa voćaka. U životu voćaka potrebne su naročito velike količine vode za razvoj i rast biljaka, održavanje i kvalitet plodova i njihovu krupnoću.

Potrebe voćaka su različite ne samo po vrstama i sortama već i po njihovoj starosti i rodnosti i zavisi i od fenofaze vegetacije. Mladi zasadi voća imaju veće potrebe za vodom. Zasadi u punom rodu takođe i zasadi koji su u fazi intezivnog porasta imaju veću potrebu za vodom. Vlaga se obezbeđuje uglavnom padavinama, i na malim površinama sistemom za navodnjavanje. Pri nedostatku vlage voćke će zaostajati u porastu, često zakržljaju i češće stradaju od bolesti i štetočina, plodovi masovno opadaju u toku svog razvoja počev od najranijih faza razvoja do sazrevanja, cvetni pupoljci se u manjoj meri obrazuju, porast letorasta je slabiji, razvoj korena je slabiji. Nedostatak vode u zemljištu najuočljiviji je na listovima koji počinju da venu. Suv vazduh takođe nepovoljno utiče na voćke i može naneti velike štete kako u fazi oprašivanja i oplodnje tako i u fazi razvoja plodova. Pri izraženoj suši i visokim temperaturama dolazi do masovnog opadanja plodova jer se često dešava da biljka iz plodova povlači vodu te je u vrelim danima osim zalivanja neophodno primeniti i orošavanje. Poslednjih godina podizanje savremenih zasada po najnovijim tehnologijama podrazumeva zasad sa sistemom za navodnjavanje. Nedostatak sistema za navodnjavanje u zasadima predstavlja danas veliki rizik za određenu intenzivnu proizvodnju. Svedoci smo da se klima dosta promenila i da na području čitave Srbije, naravno i šire, a posebno i na području Loznice imamo pojavu ekstremnih temperatura pa samim tim i suše kao i pojavu ekstremnih padavina. Ovakve klimatske promene nanose velike štete proizvođačima i ometaju postizanje visokih prinosa i dobijanje kvalitetnih plodova. Rešenje je u nabavci opreme za navodnjavanje i instalisanju sistema za navodnjavanje „kap po kap“. Kao što savremena proizvodnja jagode podrazumeva u startu unistalisanje sistema za navodnjavanje tako bi u plan za podizanje voćnih zasada trebalo obavezno ukalkulisati i nabavku ove opreme. Zasigurno to povećava investiciju u podizanje zasada, međutim bez navodnjavanja rizik i posledice suše su daleko veći jer se neradi samo o godišnjoj proizvodnji već i o uništavanju kompletnih zasada.

Bez obzira što se poslednjih godina mnogi voćni zasadi podižu sa sistemom za navodnjavanje, u Srbiji stepen razvoja navodnjavanja nezadovoljava potrebe stabilne i efikasne poljoprivredne proizvodnje. Razlog tome između ostalog je sigurno i to što pojedine godine (kao 2014.) potiskuje ovu potrebu u drugi plan, kao i nesigurnost tržišta i nezagarantovane cene proizvoda tako da mali broj proizvođača ulaže sredstva u ovu veoma značajnu agrotehničku meru. Naša zemlja daleko zaostaje za svim susednim zemljama po procentu navodnjavanih

površina i nalazimo se na samom dnu u Evropi iako imamo veoma povoljne uslove za navodnjavanje u mnogim područjima Srbije.

Navodnjavanje se danas posmatra ne samo kao mera u proizvodnom procesu koja treba da dopuni nedovoljnu količinu padavina na određenom području, već kao veoma bitan faktor za iskorišćavanje agroekoloških uslova i postizanje redovnih, većih i kvalitetnijih prinosa.

**Gordana Vujaklija,
dipl. ing. stočarstva**

PRIPREMA OVNOVA ZA SEZONU PARENJA

Za uspešnu oplodnju ovaca potrebno je ispuniti čitav niz neophodnih mera. Sadašnje stanje na terenu kada je u pitanju izbor i kvalitet priplodnog materijala kreće se od veoma lošeg izbora ovnova, do veoma dobrog. Razlog treba tražiti u tvrdoglavosti odgajivača kojima je ipak presudna cena a ne kvalitet, kao i popustljivost selekcionera koji pri smotrama sva grla ocenjuju pozitivno. U takvoj situaciji nam neće napredovati stada onim tempom kojim bi mogla prema genetskim predispozicijama. **Dobar i kvalitetan ovan je pola izvršenog selekcijskog posla** a ostali deo odnosi se na pripremu za oplodavanje.

Izbor ovnova za priplod ima veliki uticaj na profitabilnost farme ne samo zbog velike oplodne sposobnosti, već i zbog genetskog uticaja na kvalitet potomaka. Pre pripreme ovnova treba odrediti veličinu stada i odlučiti koliko je ovnova potrebno i koja je rasa odgovarajuća za postavljene ciljeve. Ovan može da se pari sa 3-4 ovce dnevno bez nekog velikog opterećenja. Preporuka kod slobodnog držanja ovaca je 1:35 do 1:50, ali u velikim stadima procenat ovnova u odnosu na broj ovaca je često veći. Ipak, kada ovce spontano manifestuju polni žar neophodna su 3 ovna na 100 ovaca. Kod izvođenja sinhronizovanog estrusa je više ovaca dnevno u estrusu i tada se planira 1 ovan na 10 sinhronizovanih ovaca.

Ishrana i držanje ovnova kako u pogledu količine tako i kvaliteta predstavlja jedan od osnovnih faktora dobre reproduktivne sposobnosti ovna. Pravilnom ishranom postiže se dobra telesna kondicija, dobro zdravstveno stanje ovna i sposobnost produkcije dovoljne količine sperme visokog kvaliteta. To se može postići ako se sa adekvatnom ishranom počne minimalno dva meseca pred sezonu parenja. Pre sezone parenja ovnove treba držati na dovoljnoj udaljenosti od ovaca tako da ovce nisu u mogućnosti da ih vide, čuju nanjuše njihov miris. Volja da se oplodi ovca, veoma varira među ovnovima i može imati veliki uticaj na ovčarsku proizvodnju pogotovo kada u pripustu na gazdinstvu postoji samo jedan mužjak. Libido je ovnova želja da se pari i regulisana je oslobađanjem testosterona, koga proizvode ćelije u testisima. Neki ovnovi pokazuju libido gotovo kontinuirano kada uđu u pubertet. Primećeno je opadanje libida tokom sezone kada nema parenja. Neuhranjeni i ugojeni ovnovi obično imaju smanjen libido. Ovnova želja za parenjem može se takođe smanjiti sa starošću i u zavisnosti od stanja zdravlja, u slučaju neke bolesti, kao što je artritis. Treba imati u vidu da neki ovnovi imaju i nasleđeni slab libido. Takođe je veoma značajno da su oba testisa potpuno spuštene u skrotum. Pojava kada se jedan ili oba testisa ne nalaze spuštene u skrotumu naziva se kriptorhizam ili retencija testisa. Ova osobina je visoko nasledna.

Biološki potencijal ovce je da se jagnji u šestomesečnom intervalu, pod uslovom da se izbegne pojava dugog sezonskog anestrusa. Zbog toga je veoma važno da ovnovi budu uvek spremni i u neophodnoj kondiciji. Poznavanje karakteristika polnog ponašanja ovnova ,

genetskog potencijala, fizičke kondicije, dobrom kvalitetu hrane i odgovarajućih smeštajnih uslova doprinose da se postignu i ispolje željene reproduktivne performanse.

**Milica Popadić,
dipl. ing. ratarstva i povrtarstva**

ČUVANJE POVRĆA U TRAPOVIMA

Čuvanje povrća u ukopanim i nadzemnim trapovima se često koristi u domaćinstvima jer ne zahteva veća ulaganja u građevinski materijal. Čuvanje je moguće u blizini njive, što smanjuje troškove transporta. U trapovima se čuva korenasto-krtolasto povrće i kupusnjače.

Trapove treba podizati na terenu gde nema opasnosti od površinskih i podzemnih voda (nivo podzemne vode treba da je najmanje 30 cm niži od dna trapa). Zemljište treba da je suvo, ocedno, sa blagim nagibom, pogodnim za oticanje vode.

Ukopani trapovi predstavljaju udubljenje u vidu kanala u koje se stavlja povrće na čuvanje. Temperatura u trapu je pod direktnim uticajem temperature zemljišta. Postepeno hlađenje zimi, odnosno zagrevanje zemljišta u proleće, prenosi se sporo na povrće u trapu. Zato se ono sporije hladi u jesen, ali i sporije zagreva u proleće što omogućuje duži period čuvanja..

Nadzemni trap je posebna vrsta trapa u kome je povrće složeno na površini zemlje ili ređe sa jednim ukopanim delom u obliku kanala (oko 1/3 visine celog trapa). Na poprečnom preseku trap može imati oblik trougla ili trapeza. U nadzemnom trapu povrće je pod većim uticajem spoljne sredine, posebno vetra, što zahteva bolju zaštitu trapa.

Od veličine trapa zavise toplotni uslovi odnosno mogućnosti čuvanja povrća. Veličina trapa je uslovljena vrstom povrća koja se čuva, njegovom namenom i uslovima spoljne sredine. Tako za kupus i šargarepu trap može biti plići nego za cveklju i krompir, jer njihovi plodovi bolje podnose višu temperaturu. Ukoliko se pravi veći broj trapova treba ostaviti staze između trapova da bi se olakšao prilaz. Trapovi se po dužoj strani postavljaju u pravcu nagiba terena što omogućuje oticanje vode. Na ravnom terenu trapovi se postavljaju u pravcu najčešćih vetrova kako bi se sprečilo brzo hlađenje. Oko trapa se kopa kanal za oticanje suvišne vode.

Trapovi se kopaju nekoliko dana pre stavljanja povrća na čuvanje. Ukopani trapovi na lakšim tipovima zemljišta imaju kose stranice (uži su pri dnu) što sprečava neželjeno odronjavanje zemljišta. Zemljište na koje se postavlja ili kopa trap treba da je očišćeno od biljnih otpadaka (poželjna je dezinfekcija zemljišta sa oko 500 g/m² gašenog ili negašenog kreča), posle čega se zemljište poore i izravna.

U trap se stavlja zdravo, neoštećeno povrće i to rastresito ili se slaže u redove sa ili bez preslojavanja peskom. Sloj peska (1-2 cm) štiti pojedine redove od nepoželjnog zagrevanja i od oboljenja. Da bi se održala potrebna temperatura i vlaga u trap se stavlja ventilacioni kanal, sem kod trapova širine 1 m. On je potreban kada se povrće čuva pri višim temperaturama. Kod ukopanih trapova, duž trapa kopa se kanal širine i dubine oko 20 cm, koji se prekriva rešetkasto poređanim letvama, kukuruzovinom ili nekim sličnim materijalom.

Utrapljeno povrće se pokriva zemljom, slamom, strugotinom ili nekim drugim materijalom, koji je dobar izolator. Najčešće se trap s jeseni pokriva slojem zemlje ili peska (10-30cm) a sa sniženjem spoljne temperature prekriva se slojem slame (20-30cm) i zemlje (10-15cm). Debljina sloja pri osnovi trapa je 10-15cm veća nego na grebenu. Konačno pokrivanje trapa obavlja se kada temperatura u trapu padne na oko 5°C. Debljina sloja sa kojim

se pokriva trap zavisi i od vrste povrća koje se čuva: za korenasto povrće u osnovi 75-150 cm, na grebenu 40-100 cm, a za kupus u osnovi 50-100 cm i na grebenu 30-75 cm.

Tokom čuvanja u trapovima, povrće se mora redovno kontrolisati. U početku čuvanja temperatura se meri svaki dan, a kada ona postane konstantna, kontrola je reda, svakih 7-10 dana. Kada temperatura povrća u trapu padne na 2-3°C a spoljna na oko -5°C, zatvaraju se ventilacioni otvori. Ako se temperatura u trapu poveća iznad normale, moraju se otvoriti ventilacioni otvori u toku 1-2 sata, zavisno od spoljne temperature. Temperatura se meri u sredini trapa i pri čuvanju krompira i korenastog povrća temperatura treba da iznosi 2-3°C a kupusa od 0-1°C. Viša temperatura u trapu ukazuje na mogućnost pojave bolesti, truljenja ili prorastanja povrća i tada se trap mora otvoriti i povrće izvaditi.

U toku čuvanja pored temperature treba kontrolisati pokrivanje trapa, održavati formirane grebene i stranice jer od toga zavise efekti ovog posla.

**Radmila Čalić,
dipl. ing. zaštite bilja**

ZAŠTITA U AVGUSTU

Početak avgusta pojedina područja naše opštine zahvatio je grad sa olujnim vetrom različitog intenziteta, nanoseći velike štete na gajenim kulturama. Da bi se štete ublažile preporuka stručne službe je da se oštećena mesta eliminišu (mehaničkim odstranjivanjem) i istretiraju bakarnim preparatima, kao što su: Funguran, Bakarni oksihlorid, Neoram i sl. Pored tretiranja bakarnim preparatima preporučljiva je i prihrana preko lista. Prihrana se treba obaviti preko lista Murtonikom Slavolom, Fertikareom, Vuksalomili i sl.

Jabuka i kruška- Tokom avgusta jabuka se štiti od pepelnice i čađave krastavosti ploda, štetočinuključujući i grinju. Za peplnicu koristiti sledeće preparate: Topas, Systhan, Sabitane, Saprol, a za čađavu krastavost koristiti Ditan, Mankogal.

Navedenim preparatima treba dodati i insekticid radi suzbijanja jabukinog smotavca: Topas, Actelic, Cimogal. Potrebno je obratiti pažnju i na prisustvo crvene voćne grinje, koja se suzbija akaricidima: Demitan, Nisorun, Omite

Kod kruške posebno obratiti pažnju na pojavu medne rose, što je siguran znak da je štetočina prisutna.

Malina- Posle berbe iseći lastare i izneti ih. Rodnice preventivno isprskati bakarnim preparatima. Ukoliko je na malini prisutna didimela dobro je lastare istretirati sa Qvadrison dva puta za deset dana, a posle nastaviti zaštitu preventivno bakarnim preparatima. Uz to treba dodati neki od sistemskih insekticida: Mospilan, Topas, Actelic, Fosfamid 40, Etiol. Ako je prisutna grinja koristiti Demitan, Nisorun, Apolo, Omite.

Višnja – Posle berbe treba obavezno izvršiti tretiranje fungicidima da bi se sprečila pojava pegavosti lišća koje može uzrokovati preranu defolijaciju (opadanje lišća). Za prskanje koristiti Benomil, Dithane, Mankogal, uz dodatak sistemskog insekticida.

Šljiva – Potrebno je isprskati insekticidom protiv smotavca šljive: Mospilan, Tonus, Aktara (insekticid sa kraćom karencom). Uz to je potrebno odraditi i prskanje protiv lisne rđe: Mankogal, Ditan, Folpan. Naročito obratiti pažnju na šljivinu grinju (preparati: Omite, Apolo, Demitan, Tionex).

Vinova loza – Zaštita protiv plamenjače i pepelnice. Istovremeno suzbijati dve bolesti. Uz rastvor fungicida koji suzbija plamenjaču dodaju se i fungicidi koji sprečavaju peplnicu. To su Ridomil MZ, Qvadrison, Elevation, Ditan i preparati na bazi bakra i sumpora. Treba obratiti pažnju na trulež. Za to koristiti Ronilan, Switch, Sumilex. Po potrebi dodati insekticide protiv groždevog moljca: Mospilan, Tonus.

Povrće – paradajz, paprika – Protiv plamenjače preventivno prskati svakih deset dana bakarnim preparatima. Ukoliko se pojave simptomi plamenjače koristiti Ridomil ili Qvadrin, Elevation, Curzate. Prskanje obaviti 2 puta u 10 dana a potom se može opet preći na preparate na bazi bakra ili druge preventivne preparate kao što su Cineb, Mankogal i dr.

Korovi – Korove na nepoljoprivrednim površinama kao što su seoski putevi, međe, žarišta oko ograda, strnine treba prskati. Vreme prskanja je do cvetanja korova, ili veličine oko 50 cm. Treba naglasiti da je ambrozija prioritarna, kao i sirak i da je vreme za njihovo suzbijanje. Preparati za suzbijanje su na bazi Glifosata.

Dušan Despotović,
dipl. ing. ratarstva i povrtarstva

AGROTEHNIKA PASULJA

Pasulj je jednogodišnja biljka iz porodice mahunarki, velike hranljive vrednosti. Najpoznatija je i najrasprostranjenija mahunarka u celom svetu i kao povrtarska kultura ubraja se u grupu zrnastih mahunarki. Vegetacija mu je 70-90 dana.

Značaj pasulja

Pasulj spada u grupu leguminoznih biljaka na čijem korenu u kvržicama žive bakterije azotofiksatori. Bakterije koje žive u simbiozi sa pasuljem mogu da koriste atmosferski azot koji se troši za potrebe rasta i razvića biljaka. Godišnje u zemljištu ovako stvorenog azota može ostati i preko 150 kg/ha.

Uslovi uspevanja

Pasulj ne podnosi gajenje u monokulturi. Najbolji predusevi su mu, strna žita i okopavine, a sam je odličan za većinu useva koji se gaje posle njega.

Najbolje rezultate daje na rastresitim, plodnim i humusnim zemljištima. Ne treba ga gajiti na teškim, zbijenim i kiselim zemljištima sa visokim nivoom podzemne vode. Osetljiv je na rezidualno dejstvo Triazinskih preparata, pa ni zemljišta na kojima su oni korišteni, ne treba koristiti za gajenje pasulja.

Pasulj ima velike potrebe za toplotom. Minimalna temperatura za klijanje je od 8-10 °C. Niske temperature već od - 0,5°C do 10°C uništavaju usev. Visoke temperature zajedno sa niskom relativnom vlažnošću vazduha utiču na opadanje cvetova (abortivnost), pri čemu mahune ostaju šturu, odlično reaguje na navodnjavanje

Obrada zemljišta

Obrada zemljišta zavisi od preduseva. Ako pasulju prethodi strno žito, strnište treba tretirati herbicidima, kako bi se smanjila zakorovljenost naredne godine. Nakon toga, vrši se zaoravanje strništa. Pasulj odlično reaguje na dublje oranje (30-35cm). U proleće se vrši zatvaranje brazde i predsetvena priprema. Predsetvenu pripremu najbolje je uraditi setvospremačem.

Đubrenje

Zbog toga što je leguminozna biljka, za đubrenje treba koristiti formulacije sa manje azota. Formulacija namenjena leguminozama je 10:30:20 ili 8:16:24.

1. 300-500kg/ha NPK (10:30:20) predsetveno + 100-150kg/ha KAN-a u fazi 3-4 stalna lista;
2. pred osnovnu obradu celokupna P i K đubriva, predsetveno celokupan N.

Ukoliko koristimo NPK (15:15:15), njegova orjentaciona doza je oko 500kg/ha uz dodatak prihranjivanjem 100kg/ha KAN-a, takođe sa kultiviranjem u fazi 3-4 stalna lista. Za prinos od 2 t/ha usev pasulja utroši oko 60 kg N, 80 kg P₂O₅, 90 kg K₂O.

Način gajenja

Pasulj se može uzgajati kao čist ili združen usev. Najbolje ga je gajiti kao čist usev, jer tada ceo proces proizvodnje može biti mehanizovan. Gaje se sorte i populacije niskog rasta (čučavci). Združen usev pasulja i kukuruza zasniva se setvom kukuruza i pasulja u naizmeničnim redovima ili setvom kukuruza i pasulja u isti red. Posebno treba imati u vidu da se kukuruz ne sme posejati gusto. Pri ovakvom načinu gajenja utroši se do 50 kg/ha semena pasulja. Ovako se osim visokih, lozastih mogu gajiti i niske sorte pasulja. Nedostaci združenog useva najčešće je smanjen prinos oba useva, velik utrošak radne snage (ručna berba).

Setva

Pre setve, poželjno je seme tretirati sa kulturom bakterija Rh. phaseoli. To je tzv. inokulacija semena. Postupak je isti kao kod soje.

Vreme setve zavisi od mesta proizvodnje i sorte. Kada se srednje dnevne o temperature vazduha ustale iznad 15 °C, a setveni sloj zemljišta dostigne temperaturu od oko 10 °C stekli su se uslovi za setvu pasulja. Sorte sa krupnijim semenom seju se kasnije. U našim uslovima setvu treba obaviti u drugoj ili trećoj dekadi aprila.

Dubina setve zavisi prvenstveno od krupnoće semena, vremena setve, tipa zemljišta i njegove vlažnosti. Optimalna dubina je od 3 do 5cm. Setva može biti mašinska ili ručna, u redove. Niske sorte (čučavci) koje imaju sitno seme seju se mašinski najčešće na 50x5cm, a krupnozrni na 50x7cm. Količina semena po hektaru za pasulje sitnog i srednje krupnog semena se kreće od 80 do 110kg/ha, a krupnosemenog 100-140 kg/ha. Odgovarajuća gustina biljaka daje šansu za dobar i stabilan prinos.

Nega useva

Kultiviranje kojim se razbija pokorica i uništavaju korovi se vrši desetak dana posle nicanja. U toj fazi biljke su elastičnije i manje se lome. Po potrebi izvode se 2-3 kultiviranja. Drugo kultiviranje kombinuje se sa prihranjivanjem (100-150kg/ha KAN-a). Pre početka cvetanja mora biti obavljena poslednja međuredna obrada.

Navodnjavanje je potrebno posebno u sušnim godinama. U periodu cvetanja i nalivanja zrna nastaju najveće štete usled nedostatka vode u zemljištu. Potrebe za vodom mogu nastati i odmah posle setve ukoliko je ona obavljena u jako suvo zemljište. Sprovedenjem ove mere mogu se povećati prinosi i do jedne tone po hektaru, što opravdava sredstva uložena u navodnjavanje. Orošavanje useva u fazi cvetanja i obrazovanja mahuna sa oko 5 mm vode po hektaru pozitivno utiče na povećanje prinosa.

Postavljanje oslonca za gajenje visokih, lozastih sorti obično se vrši neposredno posle nicanja biljaka. Zaštita od bolesti i štetočina u toku vegetacije se obavlja najčešće preventivno uz konsultaciju sa stručnim licem.

Berba

Niske sorte pasulja, gajene u čistom usevu ubiraju se kada su im sve mahune zrele. Biljka je ostala obično bez lista i sadržaj vlage u zrnju je do 18%. Berba se obavlja u jutarnjim časovima, kada je osipanje najmanje. Visoke sorte pasulja, prilikom berbe, uvek na vrhovima imaju nedozrelih mahuna. Posle košenja ili cupanja takvih sorata, obavezno se u trajanju i do desetak dana ostavlja biljna masa na dosušivanje i dozrevanje. To se obavlja najčešće na promajnim mestima zaklonjenim od kiše. U ravničarskom delu naše zemlje pasulj stiže za berbu krajem jula i početkom avgusta.

Berba može biti mehanizovana i ručna. Mehanizovana berba može biti jednofazna sa kombajnom i dvofazna, podrezivanje biljne mase i sakupljanje u otkose i druga faza vršidba specijalnim vršalicama ili adaptiranim žitnim kombajnama.

Ručna berba se izvodi čupanjem biljaka sa njive ručno, i izdvajanje zrna iz mahuna najčešće "mlačanjem".

Mogu se koristiti i različite kombinacije ručnog i mašinskog rada. Primenjuje se onaj način koji nam je pristupačan i koji je prilagođen obimu proizvodnje.

Dominantne cene žive stoke na pijacama u Srbiji za jul 2015. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija										Vojvodina						
			Beograd Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Pirot	Požarevac	Smederevo Osipaonica	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica
Bikovi	>500kg	HF																	220
Bikovi	>500kg	SM				220													250
Dviske	sve težine	sve rase	180		150	140													130
Jagnjad	sve težine	sve rase	230	240	200	200	270	290		240	230	280	250	290	300	300			260
Jarad	sve težine	sve rase	220		170	150	230	200			200	200	210		250	250			200
Junad	<=300kg	HF																	210
Junad	<=300kg	SM	240																250
Junad	350-480kg	sve rase							220	220									220
Junad	>480kg	sve rase	200		200				220					220		210			210
Koze	sve težine	sve rase	120		120		130	120				130							100
Krave za klanje	sve težine	HF																	140
Krave za klanje	sve težine	SM				140			150	150		150							130
Krmače za klanje	>130kg	sve rase	120	150	120	100	115						130						120
Ovca	sve težine	sve rase	150	110	120	110	140	130		120	150	150		120	120				100
Prasad	16-25kg	sve rase	200	180	160	160	220	200	280	200	200	180	240	220	250	230	200		200
Prasad	<=15kg	sve rase	220	180	190		240	200	280	240	220	180	240		230	260			220
Telad	80-160kg	HF	360																400
Telad	80-160kg	SM	450		400	430			360	330		390							530
Tovljenici	80-120kg	sve rase		140	160	150	150	160		140	160		160	160	150	160			175
Tovljenici	>120kg	sve rase	140	130	130	120		130		120	140		150	140		140	155		160
Šilježad	sve težine	sve rase	180		160					200	180								130

Dominantne cene žitarica i stočne hrane u Srbiji za jul 2015. godine

Proizvod	Jedinica mere	Mesto prodaje	Centralna Srbija										Vojvodina						
			Beograd Obrenovac	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš - Beljin	Pirot	Požarevac	Smederevo Osipaonica	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica
Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	đžak 50kg	Pijaca	18	22		21	17	20		16		22.5			16	14	17		
Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Pijaca										20					12.6		16
Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	đžak 50kg	Pijaca					17			16							14.6		
Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Pijaca					19			15	15				14	15.5			
Pšenica	đžak 50kg	Pijaca	20	25		25	25	20				30			20	22	20		
Stočni ječam	đžak 50kg	Pijaca	20	25		27	27	21				30			21	17.7	20		
Stočno brašno	đžak 33kg	Pijaca	18				18					20							16
Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Silos						16							16				15
Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Silos												16					16.5
Pšenica (novi rod)	rinfuz	Silos	19.9					18											16
Pšenica	rinfuz	Silos	19.8					18							18				
Stočni ječam	rinfuz	Silos																	16
Stočno brašno	đžak 33kg	Silos					16												15
Lucerkino brašno (min 15% proteina)	đžak 25kg	Maloprodaja		50												18			
Sojina saćma (44% proteina)	đžak 33kg	Maloprodaja	75	78	66	61	90		86	80	72			82		63			66
Stočno brašno	đžak 33kg	Maloprodaja			19.7		17		21	23			21						15
Suncokretova saćma (33% proteina)	đžak 33kg	Maloprodaja	36	45	36	34	35		39	40			36			21.5			34
Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Gazdinstvo		18			19		20	15			16		14				

Dominantne cene voća - zelene pijace u Srbiji za jul 2015. godine

Jedinica mere (din/kg)	CENTRALNA SRBIJA												VOJVODINA						
	Beograd Kalenic	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin
Banana (Banana)	150	140	130	130	150	120	120	140	150	130	130	120	140	150	130	130	150		
Breskva (Peach)	70	60	50	80	60	60	50	70	50	30	80	45	60	80	80	60	70	50	30
Jabuka-Ajdared (Apple Ajdared)	150	140	80		150	130	120	130						150			130		
Jabuka-G. Smit (Apple- G. Smit)	150	140		140	150		130	130					130	150					
Kajsija (Apricot)	120	170		130	90	150	140	150	200	120	150	100	150	150	150		120	120	150
Kruška (Pear)	100	150	50	100	100	70	90	100	120	70	100	120	80	100	150		70	110	
Kupina (Blackberry)	400	300	400	300		150	180	180	300	180	250	180	280	400	300			400	200
Limun (Lemon)	300	300		300	300	250	260	280	280	230	300	230	250	300	300	250		250	
Malina (Raspberry)	400	360	200	320	180	300	240	300	400	230	200	280	280	400	350		330	450	350
Nektarina (Nectarine)	70	60	50	80	60	70	50	100	80	50	70	50	70	80	80	50	80	50	40
Orah (Walnut)	1300	1300	1500		1300	1400	1200	1400	1200	1300	1300	1100	1200	1200	1200	1200	1200	1000	
Pomorandža (Orange)	150	140		140	130	150	150	150	180			110		170	180			150	
Višnja (Cherry)	100	100	80	150	150	120		120		80	120		100	100	120		160	100	
Šjiva (Plum)	60	50		30	100	50	40	80	70	40	100	35	50	60	50		70	60	50

Dominantne cene povrća - zelene pijace u Srbiji za jul 2015. godine

Jedinica mere (din/kg)	CENTRALNA SRBIJA												VOJVODINA						
	Beograd Kalenic	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin
Boranija-žuta (String beans-yellow)	150	150		90		150	60	80	120	80		50	100	120	100	70	100	100	80
Brokoli (Broccoli)	200	200	300		200	120		220	120		200		160	200	200		160	120	150
Dinja (Melon)	60	60		40	60	40	50	60	70	70	50	50	60	50	50	40	60	40	50
Karfiol (Cauliflower)	120	100			150	120	100	200	100	70		100	140	100	120		120	70	70
Krastavac-salatar (Cucumber for salad)	50	50		30	30	25	30	30	30	30	30	30		50	50		20	30	30
Krompir (Potato)	80	70	50		60	50	40	50	50	40	40	50	40	60	60		50	30	25
Kupus-(Cabbage)	40	40	20	15	30	20	20	20	20	20	30	20	40	40	30		20	25	30
Lubenica (Watermelon)	30	30	20	20	30	20	25	30	20	20	20	20	30	30	25	25	40	25	20
Luk-beli (Garlic)	400	400	400	230		200	300	400	280	200	400	300	250	350	300	200	300	200	150
Luk-omi (Onion)	70	60	50	35	60	50	50	50	50	60	40	50	45	60	60	40	50	30	40
Paprika-babura (Pepper Babura)	80	80	80	100	80	50			60	60	70		90	80	80	90	70	90	50
Paprika-šilja (Pepper-Šilja)	100	100	80	80	80	60	70	80	70	70	60	60	150		100		100	90	70
Paradajz (Tomato)	60	80	80	40	60	50	50	40	70	60	50	30	100	50	50	50	60	70	40
Pasulj-beli (Beans white)	380	350	320	200	300	300	270	350	280	280	250	280	380		350	350	280		250
Patlidžan (Eggplant)	80	100	200		150		100		150				200	100	100	100	70	120	50
Španać (Spinach)	200	200					100						120	180	120			100	
Tikvice (Zucchini)	50	40	30	30	40	20	20	40	50	20	50	40	35	40	40	40	20	25	20
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	50	50	20			50	50				30			50	50	30		30	60
Šargarepa (Carrot)	80	80	60	50	60	70	60	80	80	70	70	60	60	80	100	50	100	50	40

A G R O P O N U D A

BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Poštovani poljoprivredni proizvođači posetite stranicu <http://www.agroponuda.com/> ili nam se obratite ako želite nešto da oglasite da prodajete ili kupujete.

PSSS - „POLJOSAVET” DOO - LOZNICA
015/883-760 883- 546 WWW.ZZPLO.COM